

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2013 vp

Valtioneuvoston selvitys Suomen osallistumisesta EUTM Mali -koulutusoperaatioon

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Ulkoasiainvaliokunta on 20 päivänä helmikuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Suomen osallistumisesta EUTM Mali -koulutusoperaatioon (UTP 6/2013 vp) puolustusvaliokunnalle lausunnon antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina
- kansliapäällikkö Arto Rätty ja vanhempi osastoiesupseeri Juhani Karjomaa, puolustusministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Malin sotilasvallankaappaus maaliskuussa 2012 johti maan kriisiin, jonka vaikutukset uhkaavat laajemminkin pohjoisen Afrikan rauhaa ja turvallisuutta. Malissa toimivat tuaregikapinalliset ja ääri-islamistiset ryhmät aloittivat tammikuun 2013 alussa hyökkäyksen, jonka tuloksena laajat alueet Keski-Malissa joutuivat niiden halluun. Malin hallitus esitti avunpyynnön Ranskalle ja Ranska aloitti Malin asevoimien tukemiseen tähdänneen sotilasoperaation 11.1.2013. Operaation tuloksena tuaregit ja islamistiset ryhmät on työnnetty pois Keski- ja Pohjois-Malin suurista kaupungeista, mutta ne jatkavat toimintaansa maaseudulla.

Ranskan toiminta on saanut tukea alueen valtioilta ja kansainvälisesti. Länsi-Afrikan talousyhteisö ECOWAS oli jo aikaisemmin tehnyt aloitteen afrikkalaisjohtoisen sotilaallisen operaation (AFISMA, African-led International Support Mission to Mali) käynnistämisestä, jolle YK:n turvallisuusneuvosto antoi tukensa

20.12.2012 hyväksytyllä päätöslauselmalla 2085. Operaation käynnistäminen on kuitenkin edennyt hitaasti muun muassa osallistumisesta kiinnostuneiden afrikkalaisten valtioiden puutteellisista suorituskyvyistä johtuen. YK onkin ryhtynyt suunnittelemaan YK-johtoista rauhan- turvaoperaatiota Maliin, joka toteutuessaan todennäköisesti korvaisi AFISMA-operaation.

Euroopan unionilla on Sahelin aluetta koskeva turvallisuus- ja kehitysstrategia, jonka mukaan EU:n tavoite alueella on vakauden edistäminen sekä turvattomuuden, aliekehityksen ja konfliktien perimmäisten syiden kitkeminen EU:n laajan keinovalikoiman kokonaisvaltaisen hyödyntämisen avulla. Ylimääräinen ulkoasiainneuvosto päätti Malin koulutusmission (European Union Training Mission, EUTM-Mali) perustamisesta 17.1.2012 ja päätös operaation käynnistämisestä tehtiin 18.2.2013.

EUTM Malin tehtävänä on kouluttaa ja neuvoa Malin asevoimia. Tavoitteena on malilais- ten joukkojen toimintakyvyn tehostaminen Ma-

lin alueellisen koskemattomuuden palauttamiseksi ja aseellisten ryhmien aiheuttaman uhan vähentämiseksi. Operaation johtovaltiona toimii Ranska. Operaatiolla on 15 kuukauden mandaatti. Mandaatin jatkamista ensimmäisen vaiheen jälkeen ei voida pois sulkea, koska Malin asevoimien suorituskykypuutteet ovat niin vakavia, että niitä ei välttämättä ehdi 15 kuukauden koulutusjakson puitteissa korjaamaan.

Puolustusvaliokunta pitää Suomen osallistumista koulutusoperaatioon enintään 12 sotilaan vahvuisella osastolla tarpeellisenä ja perusteltuna. Suomen tavoitteena on ollut afrikkalaisten suorituskykyjen kehittäminen juuri koulutusyhteistyötä kehittämällä. Suunniteltu yhteistyö Ruotsin kanssa on nähtävä osana Pohjoismaisen puolustusyhteistyön kehittämistä. Puolustusvaliokunta kiinnittää huomiota operaation riskeihin ja pitää välttämättömänä, että operaation omasuojan ja terveydenhuoltoon liittyvät valmiudet, evakuointikyky mukaan lukien, ovat

riittävällä tasolla ennen henkilöstön lähettämistä Koulikoron koulutuspaikkakunnalle.

Puolustusvaliokunta korostaa ulkoasiainvaliokunnan tavoin (UaVL 1/2013 vp) laajan poliittisen tuen varmistamista Suomen kriisinhallintaosallistumiselle ja suomalaisille joukoille. Eduskunnan kannan muodostaminen edellyttää, että eduskunta saa operaatiosta ja Suomen osallistumisesta mahdollisimman täsmälliset tiedot oikea-aikaisesti. Puolustusvaliokunta yhtyy ulkoasiainvaliokunnan lausunnossaan Suomen osallistumisesta EUNAVFOR Atalanta -operaatioon (UaVL 1/2013 vp) esittämään kantaan, jonka mukaan eduskunnan tulee saada riittävän ajoissa operaatioiden vaatimat ja lain edellyttämät selonteot ja selvitykset.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jussi Niinistö /ps
vpj. Seppo Kääriäinen /kesk
jäs. Timo Heinonen /kok
Mika Kari /sd
Esko Kurvinen /kok
Pentti Oinonen /ps
Mikko Savola /kesk

Ismo Soukola /ps
Eero Suutari /kok
Pauliina Viitamies /sd
Sofia Vikman /kok
Tuula Väättäinen /sd
Jyrki Yrttiaho /vr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalonen.